

Grutto Excursies

Vorbereiding:

Dekens
Paraplu's
Verrekijkers.

Neem Microfooninstallatie mee met microfoon.

1). Start in de Poelboerderij eventueel in de filmzaal met uitleg over het Wormer & Jisperveld of je eigen powerpoint bij de kaart.

2). Heet de mensen welkom namens de Poelboerderij en stel jezelf voor. Maak gebruik van de wandkaart van het veld om de route toe te lichten.

Ga eventueel in op de eeuwenoude "veldnamen" van percelen in het veld.

Op de kaart kan je aangeven welke route er gevaren gaat worden en eventueel op de plattegrond laten zien waar droogmakerij de Schaalsmeerpolder ligt wat een belangrijk broedgebied is van de Grutto.

Op de kaart zijn duidelijk alle slootjes te zien, gegraven door mensenhanden, geploeter van boeren en dat al meer dan 1000 jaar. Het gebied is gemaakt door ontginging van het veenmoeras en dus eigenlijk een cultuurgebied, waar heel veel natuur voorkomt.

3) Grutto (Nationale Vogel)

Vanuit Natura 2000 moet er in het WJV voor grutto's in het voorjaar voldoende gelegenheid zijn om op te vetten.

Nederland heeft een speciale verantwoordelijkheid als kraamkamer van de grutto: 85 procent van de Europese populatie broedt in de Nederlandse weidegebieden.

Een aantal voorbeelden van wat er gedaan kan worden om de grutto te beschermen:

- 1) geen hoge bomen (in verband met predatoren/roofvogels)
- 2) in het vroege voorjaar delen onder water zetten (= plas-dras)
 - a. voor opvetten in het voorjaar zodat grutto's in goede conditie zijn om eieren te leggen
- 3) de weilanden pas na het broed- en opgroei seizoen maaien
 - a. boeren kunnen hiervoor een vergoeding krijgen
- 4) geen kunstmest inzetten en geen gladde grasmat

- 5) de biodiversiteit zoveel mogelijk proberen te behouden:
- a. daardoor meer planten waar insecten (=voedsel voor jonge grutto's) op afkomen

Omdat de populatie van de grutto terugliep van 120.000 broedparen in 1970 naar minder dan 28.000 in 2022 is het broodnodig dat bovenstaande punten op korte termijn gerealiseerd worden.

5) Start bij de botenloods:

Voorstellen van de schipper. Deze kan dan vertellen wat de regels zijn aan boord. Je kan dit eventueel ook zelf doen als gids, overleg dit even met de schipper. Vraag of er mensen al eerder mee zijn geweest en of ze uit de Zaanstreek komen.

Tijdens de excursie gebruik je de basis informatie van de Algemene Excursie!
Aangevuld met je eigen informatie die je kunt vertellen.

6) Beheerboerderij "Gul voor de grutto" (artikel)

De beheerboerderij is in 1997 na de actie "Gul voor de grutto" door Natuurmonumenten neergezet met het idee dat koeien noodzakelijk zijn om een goed weidevogel biotoop te creëren.

En omdat veel boeren er geen brood meer inzagen om als vaarboer hun brood te verdienen zag NM zich genoodzaakt om zelf maar als boer aan de slag te gaan. In die tijd stonden er wel 400 Limousin koeien (een vleeskoe die niet gemolken hoeft te worden) in de winter op stal en in de zomer zorgden die er voor dat het gras kort werd gehouden. De mest uit de loopstal (potstalsysteem) werd weer gebruikt om het land te voorzien van de nodige voedingsstoffen en daarmee van een rijk bodemleven. Dit experiment is niet helemaal gelukt en na een aantal jaren is NM gestopt met boeren met deze koeien. Daarna heeft er een particuliere boer als pachter geprobeerd om er een levensvatbaar bedrijf van te maken. Dit is helaas ook niet gelukt.

Momenteel staan er gelukkig weer koeien in en wordt er door NM weer geboerd. Achter de stal is de mestopslag te zien. De ruige stalmest wordt in de winter op het land uitgereden. Op de achterkant van de stal hangt een torenvalk kast die regelmatig bezet is. In de stal is een kerkuilenkast die af en toe bezet is.

Aan de zijkant van de stal (kant van Oost Knollendam) heeft **NM een stuk land plas dras gezet**. In het voorjaar zijn hier vaak grote groepen grutto's en andere steltlopers te zien.

Een bezoek aan de stal is in overleg met Natuurmonumenten mogelijk (na afspraak dus!).

Plasdras kan altijd.

Aanmeren en met gasten naar de plasdras lopen.

Schipper kan dan evt. de boot omdraaien voor de terugreis.

Wat weten we van de Grutto (*Limosa limosa*)?

Het is een steltloper en nestvlieder:

Afmeting: 37 tot 42 cm lengte

63 tot 74 cm spanwijdte

7 tot 11 cm snavel (heel gevoelig, vol met zenuwen)

de IJslandse Grutto is meer roder/oranje van kleur

Leeftijd kan heel oud worden, in Krommenie grutto van 30 jaar (leeftijd via ringregistratie)

Leefgebied vanaf februari in Nederlandse waterrijke gebieden met halflang kruidig gras. Vanaf midzomer tot vroege voorjaar: Afrika, Portugal en Spanje

Voedsel wormen voor volwassen grutto's, voor pullen 2.000 insecten per dag

Voortplanting: Voor het broedseizoen laat de grutto spectaculaire baltsvluchten zien: snavel naar beneden, vleugels /staart gespreid en poten gestrekt en duik. Vrouw moet voordat ze kan broeden bijvetten. Al vanaf eind maart kunnen de eerste grutto's een legsel hebben in een kuiltje. Door het gooien van een strootje laat de man zien waar het nest moet komen. Een gruttolegsel van 3 à 4 eieren weegt ongeveer 30 procent van het gewicht van een vrouwtjesgrutto. De eileg loopt door tot eind mei, met de piek in de tweede helft van april. Eén broedsel per jaar met meestal 3 à 4 eieren. Grutto's hebben een leefgebied van ongeveer 200 m². Grutto's hebben een onopvallend grasnest, dat wordt gemaakt in de lange vegetatie van grasland, bij voorkeur in de nabijheid van wat ruigere delen.

Geen echte koloniebroeder, maar broedt graag in directe nabijheid van soortgenoten in verband met het opmerken en verjagen van vijanden.

Broedduur 22-24 dagen. De jongen lopen meteen uit het nest (nestvlieders) en zijn na zo'n 24-27 dagen vliegvlug. De familie blijft dan nog zo'n 5-14 dagen bij elkaar.

Vogeltrek De grutto's trekken vanaf juli tot in augustus in een breed front hoog in de lucht over lange afstanden en vliegen vaak langs de kust. Vanuit Nederland trekken grutto's over Frankrijk, via Spanje en Portugal zuidwaarts. Ze vliegen vaak in één ruk de Sahara over naar Senegal en Guinee-Bissau. Een ander deel van de grutto's trekt via Italië (Toscane) naar Afrika.

7) Na het bezoek aan de plasdras kan er evt. nog via de Merken terug gevaren worden naar de Poelboerderij.

Evt. nog vertellen over de Slibremmers en het broeden van de kokmeeuwen daarop.

Maar ook over het trilveen.

De Vogels zoals Aalscholvers en de verschillende soorten eenden Tafel en Kuifeenden etc.

Kortom wat jij wil vertellen.

8) Terug in de Botenloods:

Bedank in de loods de gasten voor hun aandacht en de schipper.

Wijs de gasten nog op andere mogelijkheden voor excursies en vraag of ze in de Poelboerderij een enquête willen invullen.

Tevens krijgen ze daar nog een consumptie aangeboden.

Let op dat de Verrekijkers, dekens etc. weer op hun plek belanden.

Help de schipper met de zitkussens op te bergen.

Zet de microfooninstallatie op z'n plek in het kantoor en sluit hem aan op het lichtnet.

Einde.